

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у січні 2023 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

В Україні

Президенти Польщі, Литви та України – Анджей Дуда, Гітанас Науседа та В. Зеленський – підписали Спільну декларацію за результатами другого саміту Люблінського трикутника, який 11 січня відбувся у Львові. Документ підтверджує багатовікові історичні зв'язки між країнами, а також визначає пріоритетні напрями співпраці Люблінського трикутника, зокрема у межах стратегічного курсу нашої держави щодо набуття повноправного членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору (НАТО). Також у декларації відзначено намір Литви та Польщі продовжити надання потужної військової, технічної, гуманітарної та іншої підтримки Україні.

27 січня у Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту в Києві на території Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр» відбулася пам'ятна церемонія, організована Федерацією європейських громад України. Участь у заході разом із президентом В. Зеленським взяли послы США, Канади, Великої Британії, Німеччини, Бельгії, Швейцарії, Італії, Іспанії, Австрії, Польщі, Японії, голови представництв ЄС та ООН в Україні.

20 січня міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко в онлайн форматі обговорив із міністеркою культури Швеції Парізою Лільєстранд поточну та подальшу співпрацю між країнами у культурній сфері. Серед основних тем – збереження культурної спадщини, потреби галузі всередині країни, промотування української культури в Швеції, підтримка українських медіа. Також український міністр запропонував свою формулу виділення культурній сфері України 1% бюджетів на культуру країн ЄС.

25 січня депутати Київської міської ради обговорили шляхи співпраці у сфері культури з делегацією Лондона (Велика Британія). Сторони розглянули шляхи відновлення пошкоджених внаслідок ворожих авіаударів закладів культури у столиці, а також створення культурних центрів. Крім того, йшлося про можливість проведення у Лондоні мистецьких заходів, виставок, де будуть представлені експонати з Києва. У зустрічі взяли участь генеральний директор

Торгово-промислової палати Лондона Річард Бердж, шериф Лондона Ендрю Марсден, член міської ради Лондона Том Слейг, голова постійної комісії Київської міської ради з питань культури, туризму та суспільних комунікацій В. Муха, директор Департаменту культури КМДА С. Анжияк і депутатка Київської ради Г. Старостенко.

У січні Програма ЄС «Дім Європи» виділила додаткові кошти у рамках своєї програми інфраструктурних грантів для громадських організацій, які активно волонтерять та прагнуть розвивати культуру попри війну. Підтримку отримують проекти ще семи організацій: кінооб'єднання «Вавилон 13», ГО «Зростає, Україно!» (Дмитрівська громада Бучанського р-ну Київської обл.), ГО «Театр «Поскриптум» (Харків), ГО «Сильні люди Охтирки» (Сумська обл.), Центр мистецтв «Арт-Простір» (Запоріжжя), спілка «Цілком природно» (Житомир) і Молодіжна агенція з адвокації ромської культури «АРКА».

За кордоном

25 січня в Парижі на 18-й позачерговій сесії Комітету Всесвітньої спадщини ООН з питань освіти, науки та культури об'єкт «Історичний центр міста-порту Одеса» включили до Списку Всесвітньої спадщини під загрозою. Це вже 8-й український об'єкт у Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. З огляду на російське вторгнення, включення провели за прискореною процедурою. Рішення було прийняте завдяки підтримці Італії, Греції, Болгарії, Бельгії, Японії, а також рішучій позиції голови Комітету всесвітньої спадщини принцеси Хайфи Аль Могрін (Королівство Саудівська Аравія). «Поки триває війна, це включення відображає нашу колективну рішучість гарантувати, що місто, яке завжди долало глобальні потрясіння, буде збережене від подальшого руйнування», – повідомила генеральна директорка ЮНЕСКО Одрі Азуле. Центр міста номінували на внесення до списку ще у 2009 році. Втім, саме номінаційне досье було підготовлено у стислі терміни з огляду на нагальну потребу збереження і охорони спадщини міста, яка перебуває під постійною загрозою російських ракетних ударів. У цьому Україні допомогли міжнародна партнери: працівники Міністерства культури Італії, дослідники Політехнічного університету міста Турин, учасники номінаційного комітету ЮНЕСКО. Варто зазначити, що позитивне рішення на користь України було прийняте попри шалений опір росії: представники країни-агресора намагалися заблокувати одеське питання та вилучити його з порядку денного; змінити назву об'єкта, забравши звідти згадку про порт; політизувати українське досье на рівні *ICOMOS*, включивши до опису об'єкта відверто пропагандистський російський наратив про заснування Одеси Катериною II.

23 січня під час роботи зимової сесії Парламентської асамблеї Ради Європи заступницю Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики Є. Кравчук було обрано головою Комітету культури, науки, освіти і медіа в ПАРЄ. Окрім того, голова української делегації М. Мезенцева очолила Комітет з питань рівності та недискримінації, а віцепрезиденткою ПАРЄ від України стала О. Хоменко. Відтак Україна отримала прямий вплив на розробку та ухвалення ключових рішень ПАРЄ.

З 14 по 16 січня у Давосі (Швейцарія), напередодні Всесвітнього економічного форуму, проходила Друга Конференція європейських міністрів культури «Common Good – Shared Responsibility» («Загальне благо – спільна відповідальність»), на якій було підкреслено роль індустрії будівництва та нерухомості, а *Baukultur* розглядалась як загальне благо. Метою цього річного заходу стало започаткування *Давоського альянсу Baukultur (Davos Baukultur Alliance 2023)* – нової неформальної платформи державного та приватного секторів і громадянського суспільства, спрямованої на посилення співпраці між сторонами. Також під час конференції міністри культури та голови делегацій держав-членів та держав-спостерігачів Ради Європи ухвалили спільну заяву по Україні, в якій рішуче засудили триваючу військову агресію росії проти нашої країни та закликали міжнародну спільноту координувати свої зусилля та співпрацювати з українською владою, щоб допомогти відбудувати країну відповідно до «Принципів Лугано» і цінностей *Baukultur* та її системи якості. Заяву ухвалено за підтримки Австрії, Бельгії, Боснії та Герцеговини, Болгарії, Хорватії, Кіпру, Чехії, Естонії, Фінляндії, Німеччини, Греції, Італії, Латвії, Ліхтенштейну, Литви, Люксембургу, Мальти, Молдови, Нідерландів, Португалії, Румунії, Сербії, Словенії, Іспанії, Швеції, Швейцарії та України, а також Ради архітекторів Європи, Європейської ради просторових планувальників, *ICOMOS*, *Europa Nostra*, Міжнародної федерації ландшафтних архітекторів Європи, Конференції міжнародних неурядових організацій Ради Європи, *Bouygues Bâtiment International* (Франція) та Німецької ради сталого будівництва. Від України участь у конференції взяли міністр культури та інформаційної політики О. Ткаченко (онлайн) та його заступниця А. Бондар. У своєму виступі О. Ткаченко закликав весь цивілізований світ підтримати санкції проти російських діячів культури, пропагандистів і журналістів, а також подякував за допомогу нашій країні.

Також 16–20 січня в Давосі під час роботи Всесвітнього економічного форуму (Швейцарія) вже уп'яте відкрив свої двері Український дім. Його цього річна програма була сфокусована на посиленні міжнародної солідарності та підтримки України. Зокрема 17 січня Фонд Віктора Пінчука та *PinchukArtCentre* у співпраці з Офісом Президента України презентували на майданчику проєкт *Ukraine is You* («Україна – це ти»). У відкритті взяли участь президент Польщі Анджей Дуда, міністр закордонних справ Фінляндії Пекка Гаавісто, керівник Офісу Президента України А. Єрмак (через відеозв'язок), В. Пінчук та ін. Проєкт включав виставку відео- та фоторобіт з деокупованого Херсона і триденну дискусійну програму за участі українських та іноземних високопосадовців і експертів, наших військових і волонтерів. Важливою, зокрема, стала дискусія «Від захисту культурної спадщини України до сприяння інвестиційним перевагам у всьому світі», в якій узяли участь міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко (онлайн), міністр культури Литовської Республіки Сімонас Кайріс, директор компанії *Google* з питань громадської політики у Центральній та Східній Європі та Трансатлантичному регіоні Марта Послад, директор компанії *Netflix* з питань громадської політики та перспективних територій в регіоні Європи, Близького Сходу та Африки Алекс Лонг (США), заступник міністра економіки України О. Грибан і заступниця мі-

ністра культури та інформаційної політики України А. Бондар (модерувала зустріч). Учасники підкреслили важливість просування українських креативних і культурних індустрій у світі; поділилися досвідом співпраці у рамках збереження та діджиталізації української культурної спадщини; розглянули проекти, які вже вдалося реалізувати – ініціативу *Google Arts and Culture* «Україна поруч»/*Ukraine is Here*, досвід українського виробництва з *Netflix*, спільну кампанію Уряду України та британського комунікаційного холдингу *WPP* із залучення інвестицій *Advantage Ukraine* – і обговорили нові перспективи. У рамках програми Українського дому в Давосі президент України В. Зеленський онлайн дав інтерв'ю головному редактору журналу *Time* Едварду Фельзенталю (США). Своєю чергою перша леді України О. Зеленська виступила з промовою на самому форумі. Також на теренах Всесвітнього економічного форуму мер Києва В. Кличко зустрівся з колишнім прем'єр-міністром Великої Британії Борисом Джонсоном та вручив йому нагороду Почесний громадянин Києва.

20 січня віцепрем'єр та міністр культури Польщі Пйотр Глинський і міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко провели у Варшаві робочу зустріч. Її темою стала подальша співпраця між країнами у царині захисту культурної спадщини в Україні та діяльність Фонду Люблінського трикутника з оцифрування культурної спадщини. Окрім того, сторони обговорили посилення міжнародної співпраці у сфері протидії російській пропаганді.

У січні Український інститут повідомив про відкриття свого першого закордонного представництва у Берліні, завдання якого – покращувати знання і розуміння України в німецькому суспільстві та популяризувати українську культуру в Німеччині. Берлінська філія розпочала свою роботу на перехідній моделі представництва – проектного офісу. У 2023 році його команда складатиметься з трьох осіб: керівника, проектного менеджера та комунікаційного менеджера. Заснування та відкриття представництва стало можливим завдяки тристоронній співпраці між Українським інститутом, Гете-Інститутом та *Alliance for Open Society International* (фондацією «Відкрите суспільство») за сприяння Посольства України в Німеччині.

У низці країн представлено виставки, які розкривають жахи війни очима українських дітей. Зокрема у січні на сітілайтах різних міст Литви в рамках акції «Щоденники з укриття» експонувалися малюнки дітей з артстудії *Aza Nizi Maza*, створені у метрополітені Харкова. Проєкт реалізовано рекламною агенцією *JCDecaux Lietuva*. 20 січня Надзвичайний і Повноважний Посол України в Ірландії Л. Герасько відкрила у приміщенні музею міста Лімерік виставку малюнків, зроблених українськими дітьми з окупованих регіонів України. Сприяння в організації заходу надали заступник мера міста та графства Лімерік – Кіран О'Генлон, куратор музею д-р Метью Поттер і куратор виставки Моріс Квіллінан. 25 січня у місті Берн (Швейцарія), у галереї «ONO Das Kulturlokal», за ініціативи благодійного фонду «Рідні» відкрито фотовиставку про злочини росії проти українських дітей – «Snap the War». Світлини дітей, які перебували в зонах активних бойових дій та постраждали внаслідок війни росії проти України, зроблені українськими фотографами М. Палінчаком та Р. Бордуном.

Наприкінці 2022-го року тихоокеанська держава Ніуе (самоврядування в асоціації з Новою Зеландією) випустила пам'ятну срібну монету «Воїн Азовсталі» номіналом 5 доларів, присвячену українським захисникам Маріуполя. На реверсі монети зображено воїна у шоломі із забралом. Рельєф шолома утворено стилізованим зображенням обладнання потужностей заводу. Основою для дизайну цієї сторони монети стала картина українського художника М. Паленка «Маріуполь. Азовсталь».

Генеральний радник Верховного суду Нідерландів незалежним консультативним висновком підтвердив необґрунтованість скарг «російських кримських музеїв» у справі про приналежність колекції «скіфського золота». Зазвичай Верховний суд прислухається до його порад. Остаточне ж рішення у справі ухвалить 15 вересня 2023 року (відповідне повідомлення з'явилося 27 січня на сайті Верховного суду Нідерландів).

Київ назвали найкращим містом світу 2023 року у рейтингу «100 найкращих міст світу» за версією міжнародної агенції *Resonance* (консалтингова група з туризму, нерухомості та економічного розвитку з офісами в США, Канаді та Сінгапурі). «Історична столиця України – це міський маяк мужності та стійкості, який веде повсталу націю проти вбивчого агресора. Це, як і решта України, місце невичерпної мужності перед обличчям щоденних трагедій», – йдеться у повідомленні агенції.

День Соборності України

21 і 22 січня українці в різних країнах провели демонстрації в рамках всесвітньої кампанії *#UkraineUnitedWithTheWorld*, присвяченої Дню Соборності України. Учасники акцій стали у «Ланцюг єдності зі світом» поряд із впізнаваними спорудами у 47-ми містах 25-ти країн: США, Великої Британії, Франції, Німеччини, Норвегії, Швеції, Швейцарії, Фінляндії, Данії, Бельгії, Іспанії, Італії, Греції, Кіпру, Мальти, Мексики, Польщі, Чехії, Словаччини, Словенії, Румунії, Молдови, Грузії, ОАЕ й Австралії. Організатором ініціативи стала *Communities Army Of Ukraine* (Армія українських громад) у партнерстві з *KLYCH*, *Underdog Ukraine* та «Креативні сили України». Українці також утворили «живі ланцюги єднання» на найвідомішому в Дубліні мості Хапенні (*Ha'penny Bridge*, Ірландія) та через Карлів міст у Празі (за організації Посольства України в Чехії).

У Нью-Йорку, на площі *Flatiron Plaza* (США), до Дня Соборності України висадили 335 соняшників – за кількістю діб протистояння українців широкомасштабному вторгненню РФ. З 19 по 22 січня мешканці та гості міста мали можливість сфотографуватися на фоні квітів та поділитися світлинами у соцмережах з хештегом *#UnifyUkraine*. Проєкт втілює уряд Польщі в рамках кампанії «Об'єднаймо Україну», щоб привернути увагу та підтримати нашу країну.

22 січня Український конгресовий комітет Америки (відділ Іллінойс, США) за сприяння Генерального консульства України в Чикаго провів в Українському культурному осередку міста захід, присвячений Дню Соборності України. У події взяли участь представники української громади Чикаго та штату Іллінойс, федеральних та місцевих законодавчих і виконавчих органів влади

США, консульського корпусу міста Чикаго. Під час офіційної частини заходу до присутніх з промовами звернулись: президент Українського конгресового комітету Америки Ігор Дячун, віцепрезидент організації Павло Бандрівський, мер Чикаго Лорі Лайтфут, сенатор Річард Дурбін, конгресмени Майкл Квіглі, Раджа Крішнамурті та Денні Девіс, Генеральний консул України в Чикаго С. Коледов тощо.

22 січня у Братиславі (Словаччина) відбувся великий благодійний концерт артистів Харківського національного академічного театру опери та балету ім. М. Лисенка, присвячений Дню Соборності України. Захід відвідали офіційні особи, представники українського посольства та громади. Лунала музика українських та європейських композиторів.

22 січня у рамках відзначення Дня Соборності України у Скоп'є відкрито виставку світлин македонської журналістки та військової кореспондентки Крістіни Атовської, яка протягом п'яти місяців вела репортажі з України про злочини росіян. Захід, на якому були присутні представники дипломатичного корпусу та міністр внутрішніх справ країни Олівер Спасовський, відкрила Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Північна Македонія Л. Дір.

Українці Сербії відзначили День Соборності біля пам'ятника Кобзарю в місті Новий Сад. До присутніх звернувся Надзвичайний і Повноважний Посол України в Сербії В. Толкач. Учасники зібрання зачитали вірші Т. Шевченка та І. Франка, після чого об'єдналися в символічний для свята «ланцюг єдності».

Міжнародна підтримка України

В Україні

12 січня делегація парламенту Латвії на чолі з новообраним спікером Саейму Едвардсом Смілтенсом відвідала Київ, щоб висловити підтримку та солідарність українському народу. Під час візиту Едвардс Смілтенс, зокрема, зустрівся із президентом України В. Зеленським, прем'єр-міністром Д. Шмигалем і головою Верховної Ради Р. Стефанчуком, щоб обговорити політичну, гуманітарну та оборонну підтримку нашої країни. Окрім того, спікер Саейму виступив українською мовою перед депутатами Верховної Ради України. Також у рамках візиту латвійська делегація побувала у Національному музеї Голодомору-геноциду. Гості вшанували пам'ять убитих голодом українців біля скульптури «Гірка пам'ять дитинства» та ознайомилися з експозицією музею.

26 січня Одесу з офіційним візитом відвідала міністр Європи та закордонних справ Французької Республіки Катрін Колонна у супроводі очільника МЗС України Д. Кулеби. Серед іншого міністр оглянула історичний центр Одеси, який напередодні її візиту було включено до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Катрін Колонна також побувала у Одеському національному академічному театрі опери та балету, де, окрім ознайомчої екскурсії, високопосадовці знайшли прихисток під час повітряної тривоги.

Також із візитами на знак підтримки в нашій країні побували представники ФРН: 10 січня міністерка закордонних справ Німеччини Анналена Бербок разом із главою МЗС України Д. Кулебою відвідала Харків, а 9 січня депутат Бундестагу Маркус Фабер – деокупований Херсон.

Наприкінці січня до України з гуманітарною місією приїхала бізнесвумен і філантропка Деві Сукарно (Японія), вдова першого президента Індонезії Сукарно (правив у 1945–1967 рр.). Від початку війни вона долучилася до різних ініціатив на підтримку українців, зокрема разом зі своїм благодійним фондом почала доправляти гуманітарну допомогу в міста, які постраждали від російського вторгнення. Під час приїзду Деві Сукарно відвідала Київ, Бучу і Бородянку.

11 січня до Києва приїхали мери чотирьох європейських столиць, які у 2019 році заснували Пакт вільних міст. 26 вересня минулого року до пакту приєдналася і столиця України. Мери Варшави Рафал Тшасковський (Польща), Праги Зденек Грїб (Чехія), Будапешта Гергелі Карачонь (Угорщина) та Братислави Матуш Валло (Словаччина) підтвердили свою підтримку та подальшу допомогу Києву, яка триває від початку повномасштабної війни. Також мери європейських столиць відвідали понівечену росіянами Бучу.

Член Шведської академії, доктор історичних наук Петер Енглунд приїхав до нашої країни, щоб зібрати інформацію про війну росії в Україні для своєї нової праці. Наприкінці січня він, зокрема, відвідав бійців 1-ї окремої Сіверської танкової бригади ЗСУ. Петер Енглунд є автором низки історичних робіт, дві з них перекладені українською – «Полтава. Розповідь про загибель однієї армії» та «Перша світова війна в 211 епізодах».

Наприкінці січня італійський вуличний художник Сальваторе Бенінтенде, відомий під творчим псевдонімом *TVboy*, створив декілька графіті на Київщині. Зокрема у Бучі митець зобразив двох дівчаток: одна в одязі у барвах українського прапора на знаку «Стоп» дописує слово «війна», а інша малює символ миру у синьо-жовтих кольорах. Графіті прикрасили будівлю біля міської ради Бучі та стіни ліцею. Також роботи художника помітили в Ірпені на Центральному будинку культури та на руїнах спортивного стадіону. Це не перший стріт-арт *TVboy* на підтримку України. Навесні 2022 року він створив низку графіті у Барселоні, на одному з яких зображений путін за ґратами.

У січні Харківщину вдруге з початку повномасштабної війни відвідав італійський клоун Пімбо (псевдонім Марко Родарі), який виступив перед дітьми у Харкові, Дергачах, Бахмуті, Костянтинівці, Часовому Ярі тощо і навіть потрапив під російський обстріл. Загалом йому вдалося розрадити понад тисячу дітей, а також привезти гуманітарну допомогу. Уперше фокусник приїздив в Україну у вересні минулого року до щойно звільненого Ізюма. Марко Родарі є онуком автора дитячого бестселера «Пригоди Цибуліно» Джанні Родарі та працює з дітьми в країнах, де тривають війни.

Польський письменник Щепан Твардох привіз 14 січня для українських воїнів чотири позашляховики, генератори та спорядження, придбані завдяки оголошеному йому збору. На цьому митець не збирається зупинятися і продовжує допомагати ЗСУ.

За кордоном

У новорічних промовах світові лідери засвідчили свою підтримку Україні. Значну частину своїх промов присвятили українському спротиву російській

агресії президент Польщі Анджей Дуда, канцлер Німеччини Олаф Шольц, прем'єр-міністр Фінляндії Сання Марін, про підтримку України говорили і прем'єр-міністр Великої Британії Ріші Сунак, президент Франції Еммануель Макрон, президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн, очільниця Європарламенту Роберта Мецола, верховний представник ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки Жозеп Боррель тощо. У своєму новорічному привітанні до українців також звернулася королева Данії Магрете II, побажавши завершення війни та розквіту нашої «гордй і красивій країні». Варто зазначити, що монархія підтримує Україну не лише на словах – на початку січня стало відомо, що вона відмовилася від патронату над Премією Ганса Крістіана Андерсена через росіянку Анастасію Архіпову, яку всупереч протестам низки країн було призначено головою журі. Після заяви Магрете II росіянка сама подала у відставку. Своєю чергою онук останнього імператора Австро-Угорщини Карла I, президент Пан'європейського руху Австрії Карл фон Габсбург 11 січня у своїй традиційній «Промові про майбутнє Європи» заявив, що розв'язана росією війна має завершитися лише перемогою України, а режим воєнного злочинця путіна, як і Лукашенка в сусідній Білорусі, має бути змінений.

Міністр культури Литви Сімонас Кайріс підтримав свого українського колегу О. Ткаченка і заявив, що під час війни в Україні має бути запроваджено «ментальний карантин» для творів російської культури, адже росія свідомо використовує культуру як зброю. Таку думку він висловив 3 січня в ефірі литовського національного телебачення *LRT* і 7 січня у ефірі каналу *TV3*.

На знак солідарності з Україною 16 січня в центрі Берліна, в окрузі Ліхтенберг (Німеччина), відкрили Одеську площу (при цьому у назві збережено українську транслітерацію – «Odesaplatz»). В урочистостях узяли участь представники керівництва міста, української громади та посольства.

Німецька асоціація видавців і книгорозповсюджувачів у співпраці з *PEN Berlin* започаткувала акцію «Зимова допомога Україні», до якої долучилися 70 німецьких письменників та інтелектуалів. Разом з українськими авторами Ю. Андруховичем, Ю. Гуржи, Т. Малярчук, Н. Сняданко та С. Жаданом вони закликали: громадян – до благодійних пожертв, гуманітарні організації – звертати більше уваги на потреби України; муніципалітети – допомагати містам-побратимам; підприємства – надавати необхідне технічне обладнання, генератори, транспорт, будівельні матеріали та паливо; Федеральний уряд і ЄС – збільшити свою фінансову та військову допомогу, надати сучасну зброю.

Знаний кантрі-співак, володар трьох «Греммі» Бред Пейслі (США) став амбасадором української фандрайзингової платформи *United24* у напрямі «Відбудова України». Особливості місії артист обговорив із президентом України В. Зеленським 24 січня по відозв'язку. Своєю чергою амбасадори *United24* у популяризації напряму «Медична допомога», учасники американського гурту *Imagine Dragons* записали звернення до пасажирів літака з логотипом *United24* української авіакомпанії *SkyUp*, що здійснює міжнародні рейси, із закликом донатити на підтримку України. До того ж на користь ініціативи гурт розіграє два квитки на будь-який свій концерт аж до кінця 2025 року.

Представники міжнародної культурної спільноти у різний спосіб висловили солідарність із Україною. Оскароносний режисер Мартін Скорсезе (США) записав відеозвернення до українців, висловивши захоплення стійкістю та мужністю українського народу (опубліковано 18 січня). Американська акторка Джеймі Лі Кертіс підтримала наш народ після ракетного удару по житловому будинку в Дніпрі 14 січня. Зірка у соцмережах показала фото українців та опублікувала їхні історії. Актор Джеймс Нортон (Велика Британія), виконавець головної ролі у фільмі «Ціна правди» А. Голланд, в інтерв'ю виданню *The Independent* (за 7 січня) згадав про українських кінематографістів, які наразі захищають країну на розв'язаній росією війні. Фінсько-естонська письменниця Софі Оксанен замовила в українських військових напис на снаряді «Jahuhali», що на фінському сленгу означає «обійми підтримки». Таким чином мисткиня «привітала» з новим роком російську армію в Україні від себе та своїх предків, які боролися з радянськими загарбниками у двох радянсько-фінських війнах і у лавах естонського Руху опору Лісових братів (допис у твіттері від 31 грудня). 12 січня під час Церемонії запалення пам'ятного вогнища на Майдані Незалежності у Вільнюсі литовський співак Андрюс Момантовас виконав свій хіт «Laužo šviesa» українською мовою та ініціював збір грошей для України. Переклад пісні зробила письменниця і режисерка І. Цілик.

Вшанування пам'яті

В Україні

21 січня в Національному історико-архітектурному музеї «Київська фортеця» проведено пам'ятний захід-вшанування до 160-ї річниці початку Січневого повстання 1863–1864 років. У ньому взяли участь міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, заступник міністра закордонних справ Є. Перебийніс, послы Польщі та Литви Бартош Ціхоцький та Вальдемарас Сарапінас. Присутні поклали вінки до пам'ятного знаку діячам Січневого повстання, які утримувались і були страчені у Київській фортеці. Січневе повстання, що проходило під гаслом «За нашу і вашу свободу», є спільним історичним досвідом польського, литовського, білоруського та українського народів. Пам'ять про подію є особливо важливою сьогодні в умовах нинішнього протистояння агресії нового російського імперіалізму.

За кордоном

Міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко був присутній на церемонії прощання з Вахтангом Кікабідзе, видатним грузинським артистом і другом України, яке відбулося 19 січня в Тбілісі (Грузія). За рішенням сім'ї труну артиста покрили грузинським та українським прапорами. О. Ткаченко зачитав слова співчуття від президента України В. Зеленського. «Ім'я Вахтанга Кікабідзе буде вписане в історію України як великого грузина, який зробив свій внесок у захист незалежності та суверенітету України», – зазначив президент. Також міністр поділився планами ініціювати створення в Києві скверу та українсько-грузинського фестивалю імені Вахтанга Кікабідзе.

Інформаційна безпека В Україні

Україна запровадила персональні санкції на 10 років проти понад трьохсот російських діячів культури, медіасфери та пропагандистів. Відповідні укази №4/2023 (включає 119 осіб) та № 23/2023 (198 осіб) про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 і 15 січня «Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» підписав президент України В. Зеленський.

У січні Центр протидії дезінформації при РНБО України разом із європейською неурядовою організацією *Debunk* запустив кампанію з моніторингу невинуватених блокувань українських користувачів у соціальних мережах на підставі скарг від проросійських користувачів чи ботів. Кампанія є продовженням ініціативи *Debunk* у Литві, завдяки якій було зібрано понад 150 доказів недобросовісного обмеження користувачів за публікації про війну в Україні. Ініціатори кампанії закликали і українців, які стикалися із неправомірним блокуванням акаунтів за проукраїнські публікації або на підставі скарг від проросійських користувачів/ботів, заповнити спеціальну форму.

За кордоном

20–22 січня в *Google Campus* у Варшаві (Польща) у партнерстві з Міністерством культури та інформаційної політики України відбувся *1991 Hackathon: Media*, який зібрав найкращих українських та європейських технологічних спеціалістів для пошуку цифрових рішень для боротьби із дезінформацією, аналізу даних для медіа та кібергігієни. У заході, зокрема, взяв участь заступник міністра культури та інформаційної політики України з питань європейської інтеграції Т. Шевченко.

Дні культури

За кордоном

23 січня Надзвичайний і Повноважний Посол України в Швейцарії І. Венедіктова та мер міста Лугано Мішель Фолетті відкрили Дні українсько-швейцарської культури в Тічіно. Проєкт тривав два тижні та відбувся завдяки підтримці асоціації *Amicizia dei Popoli*. До експозиції увійшло понад 120 українських та швейцарських творів. Зокрема представлено виставку «Горизонти/*Orizzonti*» у межах мистецького проєкту «Ми і світ» Благодійного фонду Коцицького. Виставка презентувала живопис та скульптуру 45-ти митців з різних міст нашої країни. Музичний супровід події надали Львівська філармонія, Швейцарська академія музики, джазовий квартет «Лугано», гурти «Трембіта України» та *Wurzeln der Schweiz*.

Закордонне українство

За кордоном

На початку січня журі літературного конкурсу «Нагорода Фонду Петра і Лесі Ковалевих 2022 року» у складі Василя Махна, Марії Ревакович та Оксани Луцишиної оголосило переможців. У категорії «Поезія» відзначено І. Вікирчак

за збірку віршів «Альгометрия» та О. Коцарева за поетичну збірку «Вміст чоловічої кишені», а в категорії «Проза» – Г. Крук за книжку оповідань «Хто завгодно, тільки не я». Фонд Ковалевих засновано у 1967 році при Союзі українок Америки (США) для підтримки творців української науки та літератури.

28 січня Школа українознавства ім. Т. Шевченка у Вашингтоні відзначила своє 60-річчя. На святкування завітала Надзвичайний і Повноважний Посол України в США О. Маркарова. У вітальному слові посол наголосила, що заклад є важливим осередком академічного та громадського життя, який єднає кілька поколінь українців, а також десятки родин, які були вимушені переїхати до США через російську агресію.

29 січня українці Чикаго (США) провели традиційний Фестиваль «Колядуймо разом»/ *Festival Caroling Together*, у якому взяли участь понад 20 місцевих ансамблів і хорів. На спільній коляді вдалося зібрати 25 тис. доларів для лікування українських захисників.

22 січня у Торонто відбувся концерт «Перше Різдво далеко від Батьківщини», присвячений українським біженцям, які святкували своє перше Різдво в Канаді після повномасштабного вторгнення росії в Україну. Хор «Веснівка» й Український чоловічий камерний хор Торонто виступили разом з Українською капелю бандуристів Північної Америки ім. Т. Шевченка та Хором Школи Святого Михаїла. Під час заходу тривав збір добровільних пожертвувань, які частково підуть на гуманітарну допомогу Україні.

15 січня Марамуреська філія Союзу українців Румунії організувала у місті Сігету-Мармаціей ХХХ Міжнародний фестиваль українських колядок та зимових звичаїв, у якому взяли участь офіційні особи, дипломати та представники органів місцевої влади обох країн. Захід об'єднав понад 30 гуртів, близько 700 колядників – з Бухареста, з усіх дев'яти повітів Румунії, де проживають етнічні українці, та з сусідніх із Марамуреським повітом областей України. Особливе місце посіла група українських колядників-переселенців, які знайшли тимчасовий прихисток у Румунії.

29 січня в місті Рейсвейк, у Церкві Святого Боніфація (Нідерланди), відбувся концерт «Велика коляда». У заході взяли участь українські та нідерландські колективи і виконавці: Утрехтський візантійський хор (*Utrechts Byzantijns Koor*), Хор імені М. Лисенка (*Het Lysenko Koor*), Вокальний ансамбль «Червоні Коралі», Олександра Ленишин, Маріана Головченко, Браян Філдгауз та ін.

Український центр у Гельсінкі, відкритий торік Товариством українців у Фінляндії, організував розмовний клуб української мови. Проєкт реалізується в рамках ініціативи «Єдині», що розрахована передусім на російськомовних українців.

Музика

В Україні

29 січня у Львівському органному залі під керівництвом Даніеля Ганссона (Швеція) виступив Луганський симфонічний оркестр. Шведська музика звучала на концерті як символ підтримки України. Даніель Ганссон – музичний директор Університету Мальме та художній керівник оркестру, хору й ансамб-

лю *SYD* цього університету, а також запрошений професор диригування у Львівській музичній академії.

11 січня гурт *Kalush Orchestra* представив відео на трек «Щедрий вечір». Кліп зняли в Лос-Анджелесі за участі Арнольда Шварценеггера (США). А 27 січня співачка *TAYANNA* (псевдонім Т. Решетняк) разом із білоруським гуртом «NaviBand» презентувала трек «Біжи». Через політичні переконання музиканти були змушені покинути Білорусь і отримали статус «заборонених артистів».

За кордоном

Українська виконавиця *Jerry Heil* (Я. Шемаєва) стала лауреаткою премії Європейського Союзу *Music Moves Europe Awards 2023*, що відзначає нових артистів, які презентують сьогоденне і майбутнє звучання Європи. Співачка перемогла у глядацькому голосуванні й отримала 5000 євро та можливість запису з компанією *Deezer*. Це вже третя українська артистка, яка перемогла на *MMEA* – після *alyona alyona* у 2021 і Аліни Паш у 2022. До слова, цьогоріч Аліна Паш виступила співведучою премії. Церемонія нагородження відбулася 19 січня в Гронінгені (Нідерланди) на музичному фестивалі-шоукейсі та конференції *Eurosonic Noorderslag (ESNS)*. Завдяки незалежній ініціативі *Music Export Ukraine*, у фестивалі також взяли участь українські гурти *Love'n'Joy*, *Krapka;KOMA*, *Chillera*, *Kurs Valüt* і діджейка Дар'я Коломієць. У рамках конференції *ESNS* було проведено спеціальну тематичну дискусію «Невідкрита Україна: що ви маєте знати про музичну сцену сміливої нації?». Також під час конференції було оголошено, що благодійна ініціатива *Music Saves UA* від Всеукраїнської асоціації музичних подій отримала нагороду *European Festival Awards* в номінації «Take a stand» як найкращий соціальний проект минулого року.

Через повномасштабне вторгнення росії 67-й міжнародний пісенний конкурс «Євробачення–2023» проведе не Україна як країна-переможець, а Велика Британія, яка посіла друге місце. Втім, Суспільне Мовлення і британська телекомпанія *BBC* домовилися про залучення української креативної спільноти до організації та проведення події. Зокрема режисером конкурсу з українського боку став Г. Ненов. 31 січня у Ліверпулі відбулася перша урочиста подія «Євробачення–2023» – церемонія передавання ключів та жеребкування. У заході взяли участь голова правління Суспільного Мовлення М. Чернотицький та голова делегації України на Євробаченні О. Скибінська. Напередодні організатори представили офіційну атрибутику цьогорічного конкурсу. Він проходитиме під гаслом «Об'єднані музикою», а логотипом стануть серця у кольорах прапорів України та Великої Британії, які б'ються разом. У логотипі використано шрифт *Penny Lane*, натхненний чавунними табличками ХХ століття з назвами вулиць Ліверпуля та натяком на багату музичну спадщину міста, зокрема культовий гурт *The Beatles*. Конкурс традиційно відбудеться у травні. Україну на ньому представлятиме гурт *TVORCHI* з піснею «Heart of Steel».

З 13 січня по 3 березня тривав масштабний гастрольний тур Сполученими Штатами Америки Академічного симфонічного оркестру Львівської національної філармонії, який цьогоріч відзначає своє 120-ліття. 70 артистів під орудою

головного диригента Теодора Кухара (США – Україна) провели майже 40 концертів у 20-ти штатах. Зокрема 15 лютого колектив виступив на сцені Карнегі-холу в Нью-Йорку (рецензію на концерт надрукував *New York Concert Review*). Гастролю відбулися у межах мистецької ініціативи «Бачити і чути Україну» у співпраці з проектом «Ми і світ» Благодійного фонду Козицького. Паралельно з концертами проходили виставки робіт сучасного візуального мистецтва українських митців – «Незламні».

Український жіночий театрально-музичний гурт *Dakh Daughters* відкрив онлайн-фестиваль *Tiny Desk meets globalFEST*, який проходив 24–26 січня за організації команд каналу *NPR Music* і музичного фестивалю *globalFEST* (США). Музикантки виконали пісні «Viyna», «Fellini» та «Umry».

26 січня Національна філармонія Молдови за підтримки українського посольства зорганізувала концерт «Акорди дружби», який став першим великим культурним заходом, що відбувся після проголошення 2023 року – Роком української культури в Республіці Молдова. Під керівництвом диригента І. Знатокова (Одеса) пролунали твори українських і молдовських композиторів М. Стирчі, О. Негруци, Ю. Знатокова, С. Гулака-Артемовського, В. Верменича. Завдяки зусиллям Української громади Молдови захід змогли відвідати майже сто тимчасово переміщених українців.

14 січня у Австрії було проведено одразу два благодійні концерти. У Відні, в Соборі Св. Карла Борромея, відбувся захід «Дві культури в одному серці», який ініціювала і організувала українська співачка Ю. Прадо за підтримки Посольства України в Австрії. Почесною гостею заходу стала н. а. України Н. Матвієнко. Також у концерті взяли участь Харківський молодіжний академічний симфонічний оркестр «Слобожанський», австрійський хор *Chor im Hemb*, хор Української греко-католицької церкви Св. Варвари у Відні та діти недільної школи разом із хором Віденської православної парафії Святих Володимира і Ольги. А в містечку Клостернойбург, яке за останній рік стало прихистком для великої кількості наших співвітчизників, відбувся благодійний концерт «Дякуємо Клостернойбургу – вечір українських талантів». Його учасниками стали оперна діва З. Кушплер, композитор і піаніст-віртуоз Є. Хмара, співачка Д. Мінеєва, а також очільник Товариства української культури в Австрії імені Лесі Українки І. Савченко. Крім того, свої таланти продемонстрували маленькі українські танцівники, співаки та музиканти. Зібрані на заході кошти буде спрямовано на потреби благодійних фондів України.

24 січня у Дрездені (Німеччина) український гурт «ТНМК» дав благодійний концерт на підтримку України – «Теплий акустичний вертеп». Музиканти провели збір коштів на потреби військових частин, у яких служать учасники гурту, а також організували благодійний аукціон.

Найбільший джазовий журнал Польщі *Jazz Forum* спільно з Українським інститутом випустив спеціальне видання, присвячене українській джазовій сцені (№1–2 2023 року). Видання опублікувало статті про історію джазу в Україні, українських жінок у цій індустрії та джазову сцену під час війни. Також у журналі можна побачити матеріали виставки «Українські джазмени на війні», ознайомитися з історіями музикантів та послухати їхню музику завдяки QR-кодам.

Ініціатива *Music Export Ukraine*, яка просуває українську музику на Захід, повідомила про результати проєкту, що тривав з березня по грудень 2022 року. В його межах треки 12-ти українських артистів потрапили в ефіри 80-ти європейських радіостанцій у 20-ти країнах. Партнером проєкту виступила агенція *European Radio Plugger* (Австрія). Серед артистів – *KALUSH*, *Sasha Boole*, *The Unsleping*, *ЮЮ*, *Disappeared Completely*, *FO SHO*, *Love'n'Joy*, *I Hate Myself Because*, *The HARDKISS*, *AKINE*, *Bjelle & Ira Lobanok* і Богдан Купер. Загалом їхні пісні лунали на радіо 8200 разів.

Український жіночий панк-рок-гурт *Death Pill* потрапив у список найперспективніших артистів 2023 року за версією британського видання *The Guardian* (опубліковано 29 грудня 2022).

Хореографічне мистецтво

За кордоном

2 січня український танцювальний гурт *Light Balance Kids* виступив на шоу *America's Got Talent* (США) з номером про війну в Україні. Тінейджери отримали схвальні відгуки журі та потрапили одразу до півфіналу конкурсу.

Театр

В Україні

Завдяки фінансуванню Стабілізаційного фонду культури та освіти, що є частиною комплексного пакету заходів від Гете-Інституту та Федерального міністерства закордонних справ Німеччини та реалізується з додаткового бюджету для України, щоб пом'якшити наслідки війни, спричиненої агресією росії, Київський академічний драматичний театр на Подолі реалізував постановку «Цар Едіп» за п'єсою Софокла. Режисером виступив Д. Петросян. Прем'єрні покази відбулися 5, 6 і 20 січня.

За кордоном

26 січня у Кишиневі відбулось підписання Меморандуму про співпрацю між Харківським національним академічним театром опери і балету ім. М. Лисенка/Схід Опера та Національним театром опери та балету Республіки Молдова ім. М. Бієшу за участі в. о. генеральних директорів театрів І. Тулузова та Ніколає Дохотару і начальника Директорату мистецтв та креативних індустрій Міністерства культури Молдови Бориса Кремене. Напередодні у рамках Року культури України в Республіці Молдова І. Тулузов та Ніколає Дохотару провели зустріч, під час якої погодили проведення фестивалю «Схід Опера» в Молдові. На ньому планують презентувати найкращі вистави та концертні програми театру. Партнери проєкту – Посольство України в Республіці Молдова, концертні агенції *Suhih Production* (Молдова) та *OPEN MUSIC Project* (ФРН).

На початку повномасштабного російського вторгнення в Україну театральний критик Джон Фрідман разом із організацією *The Center for International Theatre Development* (CITD, США) та у співпраці з українським драматургом М. Курочкіним (Київський театр драматургів) ініціював представлення нової української драматургії міжнародній аудиторії – *Ukrainian Worldwide Play Readings*.

Завдяки проєкту п'єси українських авторів, особливо ті, що написані вже після 24 лютого 2022 року, оперативно перекладаються іноземними мовами, а читання проводяться за участі іноземних акторів та режисерів у різних театрах з метою збору коштів для України. Станом на січень проведено 295 читань у 29-ти країнах, зокрема у США, Великій Британії, Ірландії, Франції, Німеччині, Австрії, Фінляндії, Швеції, Чехії, Словаччині, Гонконгу (КНР) тощо. Наразі вдалося зібрати понад 250 тис. доларів для українських благодійних організацій. Також на замовлення *CITD* українські автори написали понад 20 п'єс. На початку року вони вийшли окремою книгою «A Dictionary of Emotions in a Time of War: 20 Works by Ukrainian Playwrights» («Словник емоцій воєнного часу: 20 творів українських драматургів», вид-во «Laertes Books»), яку можна придбати за донат. Ще одним результатом марафону *Ukrainian Worldwide Play Readings* стало видання бельгійським літературним журналом *L'Arbre-à-Palabres* антології українських текстів, як сучасних, так і класичних, нідерландською та французькою мовами. Редактором видання виступив Дірк Слюйс, кураторкою та перекладачкою проєкту – Анастасія Вітгс.

23–27 січня у Парижі відбувся Тиждень української драматургії – партнерський проєкт театру *Lavoir Moderne Parisien* і «Української весни», яка є ініціативою Українського інституту та Посольства України у Франції і втілюється за підтримки Благодійного фонду *Dofa Fund* та Агентства США з міжнародного розвитку (*USAID*). Спеціально для події французькою мовою було перекладено трагікомедію «Мина Мазайло» М. Куліша та п'ять творів сучасних авторів: «Слава героям» П. Ар'є, «Крізь шкіру» Н. Блок, «Сповідь українки» М. Ісакової, «Сім перших робіт Аліни» і «Я норм» Н. Захоженко. Їх презентували французькі актори. Також у програмі – концерт української піаністки М. Вознюк і вокального ансамблю *MusiQuinte*; виставка української фотографії у фое театру; дві лекції театрознавиці І. Чужинової про сучасний український театр і про новатора Л. Курбаса та його театр «Березіль» (остання лекція лунала у стінах факультету літератури університету Сорбонна). Ініціаторкою проведення Тижня української драматургії стала акторка та письменниця М. Ісакова. Вона ж виступила продюсеркою та режисеркою вистав.

Харківська театральна група «Slovo. Theater group» презентувала виставу «Mothermotherland» за мотивами новели «Я (Романтика)» М. Хвильового на театральній конференції *APAP* у Нью-Йорк (13–17 січня, США), що є однією із головних подій перформативного мистецтва у світі. Проєкт є спільною роботою харківських митців і американської драматургині з українським корінням Одрі Розі Деже. Також з 11 по 15 січня постановка йшла у *A.R.T. New York Theaters*. Покази пройшли у співпраці з Українським інститутом.

16 січня у лондонському театрі «Kiln» відбувся документальний перформанс «Крим, 5 ранку» на основі п'єси Н. Ворожбит та А. Косодій про порушення прав людини на окупованому росією півострові. Історії кримських політв'язнів зачитали знані діячі: колишня британська дипломатка Олександра Холл Холл, актори Калін Бло, Лейла Алдж, Валід Елгаді, співачка Лаура Ханна, письменник Пітер Джукс тощо. Режисеркою дійства виступила Джозефін Бартон. Після читань було організовано розмову за участі головного редактора

Index on Censorship Мартіна Брайта, україніста Рорі Фінніна (*Cambridge Ukrainian Studies*), Джозефін Бертон, Олександри Холл Холл, активістки М. Романенко і заступника генерального директора Українського інституту та співзасновника організації КримSOS А. Алієва (онлайн). Перформанс пройшов у рамках Сезону культури Велика Британія/Україна, який спільно втілюють Британська Рада та Український інститут.

Національна опера України успішно презентувала свій доробок одразу в двох країнах. З 13 грудня по 15 січня відбувся гастрольний тур театру в Японії. Загалом артисти представили 27 творчих заходів: балет «Дон Кіхот» Л. Мінкуса, оперу «Кармен» Ж. Бізе, два гала-концерти та виконання 9-ї Симфонії Л. ван Бетховена, у спільному виконанні якої взяли участь понад 180 артистів українського та японського хорів. А з 21 грудня по 5 січня тривали гастролі балетної трупі Національної опери України в Театрі Єлисейських полів у Парижі (Франція). Українці запропонували глядацькій увазі класичний балет на музику А. Адана «Жізель» у супроводі паризького оркестру *Promethee*.

Своєю чергою Київський муніципальний академічний театр опери і балету для дітей та юнацтва (Київська опера) з 24 січня по 9 травня гастролює у Великій Британії та Ірландії. У турне бере участь симфонічний оркестр Київської опери під орудою лауреата Національної премії України ім. Т. Шевченка, н. а. України В. Василенка, Одеський молодіжний хор «WeArt», українські та закордонні солісти. У програмі – «Богема» і «Мадам Баттерфляй» Дж. Пуччіні та «Аїда» Дж. Верді. Заплановано 75 вистав на престижних сценічних майданчиках обох країн, зокрема у Манчестерському оперному театрі, Единбурзькому театрі, Королівському концертному залі Глазго, Національному концертному залі у Дубліні тощо.

Кіно

В Україні

Український інститут домовився з Фондом спільного виробництва Ради Європи «Євримаж» про співпрацю в рамках програми підтримки міжнародного просування українських фільмів *proMOTION* у 2023 році. Також представники фонду візьмуть участь у роботі конкурсної комісії програми. Торік у рамках програми *proMOTION* «Євримаж» у повному обсязі профінансував промоційні кампанії за кордоном документальних проєктів «Залізна сотня» Ю. Гонтарук та «Між небом та горами» Д. Грешка.

У 2023 році незалежне українське медіа *hromadske*, фестиваль документальних фільмів *Kharkiv Meet Docs* та Чеський центр проводять конкурс короткометражного документального кіно «Ліфт». Він відбувається у три етапи, на кожному з яких визначають переможця. Режисери фільмів-переможців отримують фінансову та організаційну підтримку. Один із переможців також зможе пройти кількадечне професійне стажування в Чехії, організоване Чеським центром. До складу журі увійшли експерти в галузі журналістики й документалістики, серед яких – Войтех Богач, чеський журналіст, військовий репортер і документаліст, який спеціалізується на Східній Європі та Балканах.

У січні розпочався новий цикл «Клубу італійської кінокласики», який проводить Київський міжнародний кінофестиваль «Молодість» за підтримки Посольства Італії в Україні та Італійського інституту культури в Україні. У програмі 10 класичних фільмів від видатних італійських режисерів Ф. Фелліні, М. Антоніоні, Л. Вісконті тощо. Перший цьогорічний показ кіноклубу, який відбувся 27 січня у столичному кінотеатрі «Жовтень», було приурочено до Дня пам'яті жертв Голокосту. Демонструвався фільм Дж. Понтекорво «Капо».

За кордоном

Президент України В. Зеленський за допомогою відеозв'язку виступив на ювілейній 80-й церемонії вручення кінопремії «Золотий глобус», яка відбулася 10 січня у Беверлі-Гіллз (США). У своєму зверненні глава держави висловив упевненість у тому, що Третьої світової не буде, бо Україна разом з усім вільним світом зупинить російську агресію. Виступ президента оголосив американський кінорежисер та актор Шон Пенн, який підтримує нашу країну від початку повномасштабного російського вторгнення. Серед цьогорічних переможців «Золотого глобуса» – індійський фільм С. С. Раджамулі «RRR», який частково знімали у Києві на території Маріїнського палацу. Стрічку відзначено за найкращу оригінальну пісню «Naatu Naatu» композитора М. М. Кеєрвані.

24 січня Американська кіноакадемія (США) оголосила номінантів на премію «Оскар». Зокрема кінокартина данського режисера Сімона Леренга Вільмонта «Будинок зі скалок» (Данія/Україна/Швеція/Фінляндія) отримала номінацію на премію в категорії «Найкращий документальний повнометражний фільм». Це вперше стрічка про Україну і знята за участі нашої країни претендує на цю престижну нагороду. За «Оскара» побореться ще один фільм, який почасті знімали в Україні, – індійська драма «RRR» С. С. Раджамулі. Вона потрапила до номінації «Найкраща оригінальна пісня» із композицією М. М. Кеєрвані «Naatu Naatu».

Український кінематограф було гідно представлено на міжнародних кіномайданчиках. На фестивалі незалежного кіно *Sundance Film Festival 2023* (19–29 січня, США) у конкурсній секції *World Cinema Documentary Competition* відбулися світові прем'єри одразу двох українських фільмів: «Залізні метелики» Р. Любого та «20 днів у Маріуполі» М. Чернова. При цьому остання стрічка отримала приз глядацьких симпатій. Також на «Санденс» у секції *Short Film Program* демонструвався фільм Д. Сухолиткого-Собчука «Літургія протитанкових перешкод» (Україна/США), а у програмі *Encore Program*, що онлайн презентувала знакові фестивальні фільми попередніх років, – кінокартина Марини Ер Горбач «Клондайк» (Україна/Туреччина). Акторка О. Черкашина отримала нагороду *FIPRESCI* на Міжнародному кінофестивалі у Палм-Спрінгз (5–16 січня, США) у категорії «Найкраща жіноча роль у міжнародному фільмі» за роботу у стрічці «Клондайк» Марини Ер Горбач. Картину на фестивалі представила безпосередньо режисерка. Своєю чергою фільм «Ля Палісіада» Ф. Сотниченка здобув приз *FIPRESCI* на Роттердамському міжнародному кінофестивалі (25 січня – 5 лютого, Нідерланди). Стрічка була представлена в основному конкурсі фестивалю *Tiger competition*, де і відбулася її світова прем'єра. Також картина

«Ля Палісіада» Ф. Сотниченка взяла участь у конкурсній програмі імені Інгмара Бергмана на 46-у Гетеборзькому кінофестивалі (27 січня – 5 лютого, Швеція). Український короткий метр успішно презентували на Міжнародному кінофестивалі короткометражного кіно у Клермон-Феррані (27 січня – 4 лютого, Франція), який вважається одним із найважливішим у світі. Стрічка Д. Сухолиткого-Собчука «Літургія протитанкових перешкод» (Україна/США) змагалась в основному конкурсі фестивалю. А до фестивальних програм потрапили одразу дві підбірки українських короткометражних стрічок, створені у співпраці з Київським міжнародним фестивалем короткометражних фільмів (*KISFF*). До програми *War-Life Balance* увійшли: «Літургія протитанкових перешкод» Д. Сухолиткого-Собчука, «Пелюшковий торт» А. Бабенко, «Українські квір-борці за свободу» *Rebel Queers*, «Харків мюзик фест відбувся» В. Туряниці та «Театральна» А. Панасенко. Три останні картини, а також «Перезапис» К. Земляного і документальний «Тут тихо» О. Подолянка та Н. Хікмета представили на фестивальному кіноринку. Тим часом фільм «Між небом та горами» Д. Грешка показали на міжнародному кінофестивалі документального кіно *FIPADOC* у секції «Європейські історії» (20–28 січня, Франція). Кіноальманах Довженко-Центру «Українська нова хвиля: Обережно крихке» демонструвався на найстарішому у Баварії фестивалі короткометражних фільмів – *Bamberger Kurzfilmtage* (23–29 січня офлайн і 30 січня – 5 лютого онлайн, Німеччина).

Відчутною була цьогорічна присутність України на Міжнародному кінофестивалі у Трієсті (21–28 січня, Італія), який присвячено кінематографу Центральної та Східної Європи. Зокрема цьогоріч традиційна фокус-програма фестивалю *Wild Roses* пройшла під знаком українських режисерок. До неї увійшло 7 повнометражних та 3 короткометражні фільми О. Журби, М. Ер Горбач, А. Горлової, М. Нікітюк, К. Горностаї, А. Коваленко, Є. Нейман, В. Сочивець, Н. Парфан і Н. Ільчук. У конкурсі повнометражних стрічок було представлено фільм М. Наконечного «Бачення метелика» (Україна/Хорватія/Чехія/Швеція), а в конкурсі документальних – картина І. Іванька «Крихка пам'ять» (Україна/Словаччина) та фільм про Україну Ельвіри Невери і Пьотра Росоловського «Синдром Гамлета» (Польща/Німеччина). Поза конкурсом показали документальний фільм Мантаса Кведаравічюса «Маріуполіс 2» (Литва/Німеччина/Франція) та короткометражку Д. Сухолиткого-Собчука «Літургія протитанкових перешкод» (Україна/США). У секції *This is IT* був представлений фільм Д. Онищенко «Малевич» (Україна/Швейцарія). Цьогоріч Український інститут виступив партнером копродукційного форуму *When East Meets West*, що проходить у межах індустріальної секції фестивалю. Серед його переможців дві українки: фільм «За кадром» М. Степанської у результаті презентації проєктів на стадії девелопменту отримав нагороду *CICLIC WEMW* (5000 євро) від французького фонду *Ciclic Centre-Val de Loire*, а продюсерка стрічки та голова наглядової ради Українського інституту Ю. Сінькевич отримала стипендію *EAVE Producers Workshop*. Також у рамках копродукційного форуму *When East Meets West* було презентовано роботу «Медовий місяць» Ж. Озірної.

21 січня в Інституті кіно- і відеомистецтва «Арсенал» у Берліні (Німеччина) у рамках програми, присвяченої 100-річчю литовського кінорежисера Йона-

са Мекаса, відбувся показ фільму «Земля» О. Довженка. Стрічку представив керівник кіноархіву Довженко-Центру і кінознавець О. Телюк (онлайн). Картина демонструвалася із сучасним музичним супроводом, записаним етно-хаос гуртом «ДахаБраха».

22 січня Українська спілка в Анкарі за сприяння Посольства України в Туреччині, Асоціації «Дивись українське» та культурного центру «Нергіз» організувала у місті показ фільму «Щедрик» О. Моргунець-Ісаєнко. Захід відвідали українські дипломати, представники іноземних дипустанов, міжнародних організацій, української громади та зацікавлені громадяни. Дату обрали не випадково – у ніч на 23 січня 1921 року видатний український композитор М. Леонтович був застрелений чекістом.

Кінокомпанія *Samuel Goldwyn Films* (США) придбала права на показ у США стрічки української режисерки М. Ер Горбач «Клондайк». Цьогоріч компанія планує випустити фільм в американському прокаті та на цифрових платформах.

Візуальні мистецтва

В Україні

До 30-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Японією та Україною в Українсько-японському центрі КПП ім. І. Сікорського з 15 грудня по 26 січня діяла виставка сучасної української кераміки «Випалюй!». 11 українських митців-керамістів презентували свої роботи, які були випалені в традиційній японській дров'яній печі анагама в резиденції «Gudenku». Захід відвідав Надзвичайний і Повноважний Посол Японії в Україні Мацуда Кунінорі. Автори та ініціатори проєкту – ГО «Культурна асамблея» та резиденція «Gudenku».

З 22 грудня по 11 січня у Центрі сучасного мистецтва «Білий світ» проходила виставка «Київ – Тбілісі. Офорт». Представлено твори друкованої графіки О. Стратійчук (Україна) та Вахтанга Мегрелішвілі (Грузія).

У січні відбувся мінітур херсонських митців з проєктом «Анімація арт-опору в окупації». Роботи, створені у період понад восьми місяців супротиву російським окупантам, представили у Києві, Львові та Ужгороді. Це перший із семи проєктів програми *(re)connection UA*, яку реалізує ГО «Музей сучасного мистецтва» за підтримки ЮНЕСКО.

З 17 грудня до 20 січня у Харкові тривала виставка піксельної графіки «Про поточне» українського художника із сирійським корінням Маграна Тати. Автор присвятив її війні РФ проти України. Для нього це вже друга війна. Від першої – у рідній Сирії – він утік дитиною, але інша спіткала його на другій Батьківщині.

За кордоном

Фотопроект «Культурний етнос Закарпаття» ужгородського фотографа М. Дороговича здобув «срібло» одразу на двох міжнародних подіях: на конкурсі *New York Photography Awards 2022* (США) у категорії «Люди/Культура» для професійних фотографів та на міжнародному фотоконкурсі *Tokyo International*

Foto Awards 2022 (Японія). Серія портретів зображає людей у традиційних костюмах кінця XIX – початку XX століття з колекції Закарпатського музею архітектури та побуту в Ужгороді. Самі світлини також були зроблені на території скансену.

Від 21 січня до 21 травня у Бостонському музеї образотворчих мистецтв (*Museum of Fine Arts, Boston, США*) у партнерстві з Мистецьким архівом воєнного часу при ГО «Музей сучасного мистецтва» (*МОКА, Київ*) проходить виставка «Who Holds Up the Sky?»/«Хто тримає небо?». Представлено роботи українських художників, які документували війну, надаючи свідчення про злочини росії та висвітлюючи життя наших громадян. Це В. Беліков, Є. Лукацький, Я. Кононова, К. Поліщук та І. Леві. Виставка також презентує ініційований волонтерами Д. Зубковим та А. Скороходьком проєкт «За блакитними очима»/«Behind Blue Eyes», в якому діти з деокупованих сіл України документують своє життя.

25 січня – 26 лютого у художньому музеї «Ризька біржа» завдяки співпраці з київською «Galerie Les Noms» експонувалася персональна виставка сучасного українського класика І. Марчука «Перерваний діалог». У відкритті взяли участь міністр культури Латвії Науріс Пунтуліс, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Латвії О. Міщенко та директорка «Ризької Біржі» Дайга Упенієце. Це вперше у Латвії представлено роботи митця До експозиції увійшло 10 картин художника різних років. Ініціатором та організатором події виступила художниця і громадська діячка М. Воліна.

Швейцарські мистецькі інституції відгукнулися на прохання Національного музею «Київська картинна галерея» щодо прихистку та демонстрації шедеврів із його колекції. З 8 грудня 2022 року по 22 квітня 2023 року в Музеї Рат, який є частиною Женевського музею мистецтва і історії, проходить виставка «Від сутінок до світання», що набула глибокого символічного значення в контексті сьогоденної війни. Представлено роботи І. Айвазовського, А. Куїнджі, І. Рєпіна, В. Котарбінського, Ю. Клевера тощо. Своєю чергою Художній музей міста Базеля (*Kunstmuseum Basel*) з 6 грудня 2022 року по 2 липня 2023 року експонує виставку «Born in Ukraine»/«Народжені Україною». Представлено 45 картин художників XVIII–XX століть, які народилися на українській землі або сформувалися під впливом нашої національної традиції. Це, знову ж таки, І. Айвазовський, А. Куїнджі, І. Рєпін, а також М. Ярошенко, В. Боровиковський, Д. Левицький, Д. Бурлюк, Л. Лагоріо, І. Бродський тощо.

У різних містах Польщі було представлено різнопланові проєкти українських митців. З 24 січня до 24 лютого у Варшаві, в Центрі сучасного мистецтва «Замок Уяздовський», діяла благодійна виставка «Art Armor – мистецтво, яке рятує життя». Відкриття заходу відвідав міністр канцелярії президента Польщі Войцех Коларський. У рамках проєкту знані українські митці, серед яких – І. Марчук, Т. Сільваші, Н. Білик, П. Бєвза, О. Сай та ін., перетворили бронеплити, що успішно виконали свою місію в бою, на артоб'єкти з ексклюзивними історіями. Проєкт має підтримку президента України В. Зеленського, головнокомандувача ЗСУ В. Залужного та українських міністрів, які залишили свої підписи на презентаційній бронеплиті, що також увійшла до експозиції. Отримані

на аукціоні кошти планують витратити на придбання засобів захисту для українських воїнів і костюми для розміновувачів. Також у Варшаві 16–29 січня проходила польсько-українська виставка «Дороге майбутнє/*Dear Future*». Фотографії, живописні твори та медіа-арт можна було побачити у публічному просторі столиці – на рекламних банерах, на екранах у трамваях та на широкоформатних екранах у метро. Роботи ілюструють коло питань, які неможливо оминути в сьогоденні дискусіях, – травматична пам'ять, соціальна реакція, динамічні зміни символічних значень тощо. Серед учасників – Н. Фурик, Д. Галкін, М. Матяшова, Матеуш Ковальчик, колективи *Podróžnych Ugościć* (Ізабела Вільк) і *SDK Słonecznik* (Кая Куштра) тощо. З 25 листопада 2022 року по 26 лютого дніпровська галерея «Артсвіт» презентувала у Любліні, в муніципальній галереї «Лабіринт», групову виставку українських митців «Мені наснилися звірі». До неї увійшли роботи К. Бучацької, А. Звягінцевої, І. Леві, Д. Козацького (творчий псевдонім Орест) тощо. Захід профінансовано зі Стабілізаційного фонду культури та освіти 2022 Федеральним міністерством закордонних справ Німеччини та Гете-Інститутом. А з 20 січня по 15 квітня в галереї Центру спадщини скла у Кросно проходить виставка творів ужгородської мисткині, члена Національної спілки художників України В. Кузьми – «Медитація на склі».

З 12 листопада 2022 року по 31 січня 2023 року у лондонському *Garden Museum* (Велика Британія) було представлено спільний мистецький проєкт української художниці О. Морозової та британської дизайнерки-ювелірки Фібі Волш – «Квіти з лінії фронту». Основою для проєкту став гербарій, зібраний у зраних війною парках і скверах Києва. Зокрема Фібі Волш створила зі срібла серію мініатюрних книжок, кожна з яких містить рослини з окопів київських парків. У своєму задумі мисткині відштовхувалися від історії Джейн Ліндсей, яка в Лондоні через десять років по Другій світовій війні назбирала польові квіти на землі, що була під бомбардуванням. Ці луки дикого різнотрав'я стали символом відродження та надії для британців, а сам гербарій як цінна реліквія зберігається у *Garden Museum*. Творчий британсько-український тандем дизайнерки та художниці на цьому проєкті не завершився. Фібі Волш уже працює над колекцією «Loveletter to Kyiv».

З 12 січня по 4 лютого у паризькій галереї «Атлас» (Франція) експонувалися одразу два українські проєкти: персональна виставка П. Макова з авторського циклу «Абракадабра» та групові виставки «Лише ахіллесова п'ята, що залишилася в живих», яка об'єднала К. Лисовенко, Л. Іванову, К. Бучацьку, О. Сабко та К. Лібкінд (художниці працюють у різноманітних медіа – від живопису та графіки до скульптури та відео).

5–31 січня у Рейк'явіку, в «SIM Gallery» (Ісландія), за ініціативи Львівського муніципального мистецького центру проходила виставка плакатів львівських митців про війну в Україні. Представлено роботи Б. Давидюк, М. Скопа, О. Приймака (*Sasha Pes*) та В. Руппельта (Аппекс).

9–16 січня у Токіо, на станції Омотесандо, демонструвалася виставка «STAND WITH UKRAINE – Bear For Peace» фотографа Наотака Міямото.

Український інститут розпочав програму міжнародних резиденцій ЕКСТЕР на 2023 рік. Зокрема у січні – лютому на знак солідарності з Україною Центр мистецтва, резиденцій та освіти *Rupert* (Вільнюс, Литва) приймав у себе українську кураторку та мисткиню Л. Романуху.

З 26 листопада 2022 року по 14 лютого 2023 року в скляній галереї «4METRI» Даугавпілської фортеці було представлено артпроект української керамістки «BRAVE»/«Відважні», що складається із понад десятка керамічних фігур у формі людської грудної клітки. Художниця створила серію в Латвії під час арт-резиденції Латвійського центру сучасної кераміки в Даугавпілі.

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

17 січня до Національного заповідника «Софія Київська» прибув 21-й гуманітарний вантаж із Німеччини, призначений для збереження національної культурної спадщини, що опинилася під загрозою знищення внаслідок повномасштабної російської агресії. Гуманітарну допомогу українським музеям передали Міністерство культури ФРН та Український центр мистецької допомоги в Німеччині. У складі вантажу – 72 потужних генератори (до цього музеї вже отримали понад 90), осушувачі та зволожувачі повітря, гігрометри, павербанки, набори інструментів, пакувальні матеріали та інше обладнання.

Цьогоріч 12 січня виповнилося 150 років із дня народження Василя Кричевського. З цієї нагоди Національний музей-заповідник українського гончарства здобув грант від Стабілізаційного фонду культури та освіти 2022 Федерального міністерства закордонних справ Німеччини та Гете-Інституту на реконструкцію мансарди Музею мистецької родини Кричевських (сmt Опішне на Полтавщині) для створення нового виставкового простору. Коштом гранту мансарду було відновлено, утеплено та обладнано системою сучасного виставкового освітлення, а також вітринами для експонування.

За фінансування та підтримки *ALIPH Foundation* (Міжнародний альянс захисту культурної спадщини в зонах конфлікту, який базується у Швейцарії і функціонує на базі державно-приватного партнерства) Національний музей у Львові ім. А. Шептицького оновив обладнання фондів графіки. Проект реалізували впродовж восьми місяців.

За фінансової підтримки Стабілізаційного фонду культури та освіти 2022 Федерального міністерства закордонних справ Німеччини та Гете-Інституту команда *PRAGMATIKA.MEDIA* запустила 12 січня проєкт «(Не) втрачена мапа. Місця української сили». Завдяки інтерактивній гугл-карті проєкт дає змогу віртуально помандрувати різними регіонами України й ознайомитись із визначними місцями, що важливі як в історичному й культурному контексті, так і в особистому світосприйнятті українців, але до яких дотягнулося руйнівне вторгнення росіян. Користувачі можуть ознайомитися з історіями уцілілих, частково зруйнованих чи знищених пам'яток, які проілюстровано фотографіями та замальовками.

31 січня знімальна група телерадіокомпанії *CNN* на чолі зі своїм провідним міжнародним кореспондентом Семом Кайлі (США) відвідала Національ-

ний музей Голодомору-геноциду. Представників ЗМІ цікавили паралелі між історією Голодомору та сучасним геноцидом, який вчиняє росія в Україні.

За кордоном

ЮНЕСКО оновила список культурних об'єктів, пошкоджених в Україні під час війни. За даними організації станом на 20 січня внаслідок повномасштабного вторгнення росії пошкоджено 236 об'єктів, що мають історичне, релігійне, мистецьке значення. Серед них – 18 музеїв, 11 бібліотек, 18 пам'ятників, 83 будівлі, що мають історичне чи мистецьке значення, 105 релігійних об'єктів.

Також у Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури занепокоєні можливістю незаконного обігу українських культурних цінностей на артринках Європи. Тож щоб запобігти незаконному вивозу награбованих культурних об'єктів під час війни, 18–20 січня ЮНЕСКО спільно з Міністерством культури Польщі провели у Варшаві семінари для співробітників правоохоронних та судових органів Польщі, Угорщини, Словаччини, Румунії та Молдови. На одному з тренінгів були присутні й представники України.

З 18 січня по 28 лютого в Афінах, у приміщенні Французького інституту в Греції, проходила виставка «Україна: культурна спадщина під загрозою», організована Грецьким фондом культури. Експозиція розповідає про культурні об'єкти України, що знаходяться під захистом ЮНЕСКО, але які сьогодні перебувають під загрозою знищення через російський терор та агресію. У відкритті заходу взяв участь Надзвичайний і Повноважний Посол України в Грецькій Республіці С. Шутенко.

Видання *The New York Times* (США) опублікувало 14 січня статтю Дж. Геттлмана та О. Миколишина «As Russians Steal Ukraine's Art, They Attack Its Identity, Too» («Коли росіяни крадуть мистецтво України, вони також атакують її самобутність»). У статті йдеться, про пограбування росією українських музеїв мистецтва, історії та старожитностей у Херсоні, Маріуполі, Мелітополі, Каховці та Криму. Автори зазначають, що крадіжка росіянами об'єктів мистецтва в Україні є найбільшим пограбуванням із часів Другої світової війни, коли нацисти вивозили з окупованих країн культурні цінності.

Креативні індустрії

За кордоном

Тиждень моди в Берліні (16–21 січня, Німеччина) уже другий сезон поспіль підтримав українських дизайнерів. У основній програмі події взяли участь одразу чотири наші бренди: *BOBKOVA* з колекцією «Мрія», *Litkovska* з колекцією «Веснянка», *DZHUS* з образами-трансформерами та *JeanGritsfeldt* із колекцією «Born in Kyiv. Sculptor of Love». Кожен із них у власній манері розповів про те, що переживають українці сьогодні. Ще десять молодих вітчизняних брендів за підтримки *Ukrainian FashionWeek* були представлені на *PREMIUM Berlin Fashion Trade Show*. Це *Aisenberg*, *91Lab*, *Overall*, *Finch*, *Chereshnivska*, *Sheezen*, *Przhonskaya*, *Vorozhbyt&Zemskova*, *Chuprina* та *Grie*. Українська сторона ґрунтовно підготувалася до заходу: виставковий простір оформив художник Р. Мінін, взявши за основу серію своїх робіт «Optimism». Фінальним акордом

Тижня моди в Берліні стала гала-вечеря, організована *Fashion Council Germany* і *Vogue*, окрему увагу на якій було приділено підтримці української моди.

Українська рекламна агенція *Bickerstaff.256* визнана найкращою у Центральній і Східній Європі у 2022 році на креативному фестивалі *Epica Awards*, де суддями є лише представники преси (штаб-квартира у Парижі, Франція). Друге місце в цій номінації посіли також українці – компанія *Geometry Global*. Загалом нагородами *Epica Awards 2022* відзначено 11 українських агенцій. Зокрема компанія *Postmen* здобула «бронзу» в категорії «Графічний дизайн» за проєкт «We Believe» для Міністерства культури та інформаційної політики України.

Українська режисерка Таню Муїньо зняла кліп для Сема Сміта на його пісню «I'm Not Here To Make Friends» (Велика Британія, оприлюднено 27 січня). Частину образів для епатажного відео розробив український бренд *Frolov*.

Література В Україні

Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал» у співпраці з Гете-Інститутом в Україні та за підтримки Франкфуртського книжкового ярмарку і фонду *Buchkunst* (Німеччина) у 2022 році всьоме провів конкурс «Найкращий книжковий дизайн». Зважаючи на складні обставини російської війни в Україні та враховуючи нерівноцінні умови роботи, в яких опинилася частина українських видавництв та дизайнерів, конкурс відбувся у форматі професійного ревію членами журі та в дусі підтримки стійкості книжкової креативної спільноти. Було вирішено не присуджувати Гран-прі конкурсу, а визначити 14 книг-переможців у категоріях «Книга для читання», «Візуальна книга», «Дитяча книга», «Утилітарна книга» та «Експеримент». Також 7 видань отримали спецвідзнаки. Результати оголошено 17 січня. Традиційно видання-переможці будуть представляти Україну на світовому конкурсі «Найкрасивіші книги світу», який організовує німецький фонд *Buchkunst*, а також експонуватимуться на міжнародних книжкових ярмарках у Вільнюсі, Лейпцигу та Франкфурті у 2023 р.

За кордоном

Німецька газета *Süddeutsche Zeitung* внесла книжку «Війна, що змінила Рондо» Р. Романишин і А. Лесіва (Творча майстерня «Аграфка») у список найкращих книжок для дітей і підлітків, виданих німецькою у 2022 році. Книжка вийшла у німецькому видавництві «Gerstenberg Verlag» у перекладі Клаудії Дате й Оксани Семенець.

У різних країнах вийшли друком переклади низки українських авторів. 12 січня у Вашингтоні, в центрі соціального активізму *The Outrage* (США), відбулася презентація антології сучасних українських письменників «Voices of Freedom: Contemporary Writing From Ukraine» («Голоси свободи: Сучасне українське письменство», вид-во «8th & Atlas Publishing»). Це збірка поезії, короткої прози та есеїв 27-ми українських письменників останніх 50 років, кожен з яких репрезентує своє покоління. Представлено твори І. Калинця, І. Малковича, С. Жадана, О. Забужко, Ю. Іздрика, І. Андрусика, Г. Крук та ін. Над англомовними

перекладами працювали 28 перекладачів, серед яких – Джон Геннессі, Остап Кінь, Амелія Глейзер, Борис Дралюк, Олена Дженінгз, Сібелан Форрестер тощо. Спеціально для презентації було знято відео, в якому українські поети читають свої вірші. Кошти від продажу видання підтримають культурну спільноту та гуманітарні волонтерські ініціативи *Razom for Ukraine* та Медичний батальйон «Госпітальєри». Також в Америці вийшла книга українського журналіста Ю. Луканова «Репортер Волковський» (вид-во «Defiance Press»). Фундація *United Help Ukraine* погодилася профінансувати презентаційний тур автора містами США. У Канаді видано книгу про український визвольний рух «Enemy Archives» (вид-во «McGill-Queen's University Press»), до якої увійшли архівні документи про ОУН та УПА, датовані 1929–1955 роками. Упорядниками книжки стали канадський і український історики Любомир Луцюк та В. В'ятрович. В Італії побачила світ двомовна антологія української поезії «Сонячні кларнети» в перекладі французькою та італійською мовами (вид-во «I Quaderni del Vardo»). До неї увійшли твори понад 50-ти українських авторів, зокрема Т. Шевченка, І. Франка, М. Рильського, Лесі Українки, П. Тичини, Д. Павличка, М. Вінграновського, І. Андрусяка та ін. Упорядник і автор французького перекладу – Д. Чистяк, упорядниці й авторки італійського перекладу – поетка Лаура Гаравалья та вчена-романістка Аннаріта Тавані.

Українське видавництво «The Will» спільно з «Art nation» видало в середині січня в Литві комікс-збірку «Перемога», яка раніше вже вийшла друком у Польщі, Чехії та США. Вона складається з 9-ти графічних новел, створених невдовзі після початку повномасштабної війни в Україні. Серед авторів – О. Корешков, К. Кошелева, Є. Тончилов, В. Поворозник, О. Окунєв, І. Курілін. До збірки увійшли комікси про Привида Києва, захисників «Азовсталі», історії, засновані на трагікомічних епізодах російського вторгнення.

Бібліотеки

За кордоном

27 січня у Бібліотеці імені Орландо Рібейро в Лісабоні стартував проєкт «Українська книжкова полицка». Його відкрила керівниця відділу мережі бібліотек міста Едіт Гімарайнш. На церемонії виступили радник з питань культури мера Лісабона Діого Моура і Тимчасовий повірений у справах України в Португальській Республіці В. Козлов. Проєкт «Українська книжкова полицка» ініціювала перша леді України О. Зеленська спільно з Міністерством закордонних справ України, Міністерством культури та інформаційної політики України, Українським інститутом книги разом і посольствами України за кордоном.

У межах акції «Українським дітям – українську книгу!» понад 600 тисяч книжок потрапили до бібліотек, шкіл та організацій України та європейських країн. Зокрема у січні 300 дитячих книжок отримала Українська бібліотека в Ганновері, створена за ініціативи Української Спільки Нижньої Саксонії (Німеччина). Майже 1,5 тисячі примірників надіслано до Посольства України в Румунії. До Болгарії та Іспанії надіслали понад 3 тисячі книжок українською мовою. Понад 3,5 тисячі видань невдовзі надійдуть до Німеччини, Нідерландів, Бельгії та Словаччини. Окрім того, у Відні (Австрія) та Братиславі (Словаччина) пра-

цюють книжкові хаби. Акцію «Українським дітям – українську книгу!» започаткували 15 березня 2022 року Державний комітет телебачення і радіомовлення України спільно з Офісом Президента України та Міністерством культури та інформаційної політики України. Її мета – безкоштовно забезпечити дітей, які були змушені переселитися, рятуючись від російської збройної агресії, підручниками, навчальними посібниками, художньою літературою.

Благодійність

За кордоном

Володар «Оскара», французький режисер Мішель Хазанавічус влаштував благодійний аукціон «Кіно для України», на якому зібрав 250 тис. євро. До заходу долучилися представники кіноіндустрії з усього світу, які надали лоти, пов'язані з фільмами, та предмети з особистих колекцій. Серед жертводавців – Катрін Денев, Ален Делон, Жак Одіяр, Омар Сі, Ізабель Юппер (Франція), Том Генкс, Наталі Портман (США), Педро Альмодовар (Іспанія), Гільєрмо дель Торо (Мексика) та ін. У січні Мішель Хазанавічус передав зібрані кошти, поділивши їх порівну між глобальною ініціативою з підтримки України *United24*, яку запустив президент В. Зеленський, та Фондацією О. Зеленської на відбудову лікарні в Ізюмі, знищеної та розграбованої росіянами під час окупації Харківщини.

28 січня Королівська академія мистецтв провела у Лондоні міжнародний аукціон *Art Without Borders* на підтримку Національної академії мистецтв України. Це вперше за 250-річну історію Королівська академія підтримала збір коштів для зовнішньої мистецької інституції. Участь у заході взяли: секретар та генеральний директор Королівської академії мистецтв Аксель Рюгер, 27-й президент академії Ребекка Солтер, Надзвичайний і Повноважний Посол України у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії В. Пристайко, український художник та президент Національної академії мистецтв України В. Сидоренко, британські художники Їнка Шонібаре та Конрад Шоукросс тощо. Завдяки ініціативі вдалося зібрати понад чверть мільйона доларів, які підуть на забезпечення першочергових потреб Національної академії мистецтв України та збереження українського культурного надбання. Ініціатором заходу виступив благодійний фонд *Natalia Cola Foundation*, підтримку надали *Natalia Shpytkovska Advisory*, *Vogue Ukraine* та *Clara Zevi Consulting*. До процесу підготовки також було залучено Інститут проблем сучасного мистецтва.

Побратимство

В Україні

Буча і Дюнкерк стали містами-побратимами. 19 січня під час відеоконференції міський голова Бучі А. Федорук і мер Дюнкерка Патріс Вергрієте (Франція) підписали Декларацію про наміри співпраці та розглянули кроки для втілення спільних франко-українських програм. Також мери обговорили приєднання Бучі до мережі «Міст пам'яті». Це неформальний світовий клуб міст, що зазнали великих трагедій та руйнування, та мають досвід відбудови та відновлення повноцінного життя після пережитого.

Також цього місяця міський голова Чернігова В. Атрошенко та бургомістр Аахена Сиббіла Койпен (Німеччина) за допомогою відеозв'язку підписали Угоду про співпрацю та встановлення товариських відносин між муніципалітетами. Налагодити партнерство між містами вдалося завдяки сприянню спілки «Українці в Аахені»,

Просвітництво

За кордоном

Від 26 січня на освітній платформі *Coursera* (головний офіс у Маунтін-В'ю, США), яка налічує понад 10 мільйонів користувачів, доступний англomовний курс «Ukraine: History, Culture, and Identities» («Україна: історія, культура та ідентичності»). Це короткий ознайомчий курс з історії, культури та суспільства нашої країни – від середньовіччя до сьогодення. Він не лише дає базові знання з історії та культури України, але й показує її вплив на європейську та світову історію. Курс розроблено Українським інститутом, студією онлайн-освіти *EdEra* та Національним університетом «Києво-Могилянська академія».

Національні спільноти

В Україні

21 січня у столиці, на головній сцені маркет-молу «Даринок», відбувся фестиваль національних культур «Ми різні, але ми єдині у боротьбі з ворогом», організований Департаментом культури КМДА, Деснянською районною державною в місті Києві адміністрацією та Азербайджанським культурним центром ім. М. Магомаєва. Презентовано культури різних країн, а також широко представлено культуру кримських татар. Крім того, у заході взяли участь арабська, африканська і ромська громади України. У програмі – виставки мистецтв різних національностей, карнавальна хода в національних костюмах, майстер-класи з рукоділля, національних танців, концерт тощо.

1 січня в Ужгороді, біля пам'ятника Шандору Петефі, угорці Закарпаття відзначили 200-річчя від дня народження поета. У заході, організованому Генеральним консульством Угорщини в Ужгороді, взяли участь представники Товариства угорської культури Закарпаття, Демократичної спілки угорців України, Товариства угорської інтелігенції Закарпаття, мешканці міста.

Цирк

За кордоном

Українські артисти триумфально виступили на 45-му Міжнародному цирковому фестивалі в Монте-Карло та на 10-му цирковому конкурсі для молодих артистів *New Generation*, які 20–29 січня проходили у Королівстві Монако. Серед переможців: О. Грігоров та М. Главатських – срібний «Клоун», спеціальний приз Міжнародної спортивної асоціації; В. Дзюба – срібний «Клоун», приз міста Монако; Клоун-група *Equivokee* – спеціальний приз Джеремо Медрано; Театр «Бінго» під керівництвом І. Герман – бронзовий «Клоун», премія «Друзі Швейцарського цирку»; А. Білик – золотий «Клоун» дитячої генерації, приз глядацьких симпатій; С. Гречко – срібний «Клоун» дитячої генерації, спеціаль-

ний приз принцеси Антуанетти, приз дитячого журі, приз міста Монако, спеціальний приз Міжнародної спортивної асоціації; В. Нараєва – срібний «Клоун» дитячої генерації, спеціальний приз від асоціації композиторів тощо. Міжнародний цирковий фестиваль заснував князь Ренє III, а *New Generation* – принцеса Стефанія з донькою Полін. Цьогоріч уперше у журі та серед учасників фестивалів не була представлена країна-агресор росія, через чітку позицію організаторів щодо війни в Україні.

Матеріал підготувала

Г. М. Іванченко
завідувачка сектору ДЗК відділу НАУІ

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,68. Б/т. Зам. 15. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12